

Arbitragecommissie

Titel 2 van boek X van het Wetboek van economisch recht betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten

Advies betreffende de belangrijke contractuele bepalingen en de verplichtingen die in het specifieke precontractuele informatiedocument moeten worden vermeld

I. Inleiding en probleemstelling: Het juridisch luik van het PID is in de praktijk vaak te omvangrijk en schiet daarmee haar doel voorbij

Artikel X.27 van het Wetboek Economisch recht (hierna WER) verplicht degene die aan de ander het recht verleent om een commerciële formule te gebruiken (de rechtsverlener) om minstens één maand voor het sluiten van de commerciële samenwerkingsovereenkomst een ontwerp van de overeenkomst, evenals een afzonderlijk document met bepaalde informatiegegevens te verstrekken aan de persoon die het recht op gebruik van de commerciële formule verkrijgt (rechtsverkrijger).

Dit afzonderlijk document, beter bekend als het afzonderlijk precontractueel informatiedocument (hierna ook: "PID"), moet enerzijds een aantal (belangrijke) contractuele bepalingen bevatten, opgesomd in artikel X.28 §1, 1° WER en anderzijds de gegevens voor de correcte beoordeling van de commerciële samenwerkingsovereenkomst zoals opgenomen in artikel X.28, §1, 2° WER.

In de praktijk kan echter worden vastgesteld dat het juridisch gedeelte (artikel X.28 §1, 1° WER) van het PID in vele gevallen erg omvangrijk is.

De voornaamste reden hiervoor ligt in de bewoordingen van artikel X.28 §1, 1° WER, die naast de verplichte vermelding van enkele specifieke belangrijke contractuele bepalingen, de opsteller van het PID ook verplicht om overeenkomstig X.28, §1 1°, **b)** WER alle 'verbintenissen' (van de rechtsverkrijger) vermeld in het ontwerp van overeenkomst, alsook de gevolgen van niet behalen van deze verbintenissen (**c)** op te nemen.

Gelet op de nietigheidssanctie voorzien in artikel X.30 WER en gezien het samenvatten van alle nuances van een commerciële samenwerkingsovereenkomst zo goed als onmogelijk (en zeer tijdrovend) is, leidt dit in de praktijk vaak tot een zo goed als letterlijke overname van quasi alle bepalingen van het ontwerp van de samenwerkingsovereenkomst.

De Arbitragecommissie meent dat het PID daarmee echter in vele gevallen haar doel voorbij schiet, zijnde de rechtsverkrijger attent maken op de belangrijke bepalingen opgenomen in het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst, hetgeen de relatie tussen rechtsverlener als rechtsverkrijger op lange termijn alleen maar ten goede kan komen.

II. Voorstel van oplijsting van belangrijke contractuele bepalingen

De mogelijkheid bestaat voor de Koning om de vorm te bepalen van het PID en de erin te vermelden informatie (*i.e.* gegevens en belangrijke contractuele bepalingen) aan te vullen en/of te verduidelijken (artikel X.28 § 2 WER). Die mogelijkheid bestond ook al in de Wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten, waarvan de bepalingen hernomen werd in het WER door de Wet van 2 april 2014. Dit is vooralsnog niet gebeurd.

De Arbitragecommissie is echter van mening dat loutere aanvullingen en/of verduidelijkingen van artikel X.28 §1 het hierboven geschetst probleem niet oplost en dat een wetswijziging nodig is. Daarnaast denkt de Arbitragecommissie na over een aangepaste vorm van het PID waar zij in een later advies op zal ingaan.

Hieronder wordt een analyse gemaakt van de huidige relevante wetsbepalingen en diens parlementaire voorbereidingen, waarna een voorstel tot oplossing wordt besproken. Als bijlage aan dit advies wordt ook een voorontwerp van Wet toegevoegd (**Bijlage 1**).

1. de wet en de parlementaire voorbereidingen

Artikel X.28 §1 stelt:

Het afzonderlijk document bedoeld in artikel X.27 bevat twee delen die de volgende gegevens bevatten :

1° Belangrijke contractuele bepalingen, voor zover ze zijn voorzien in de commerciële samenwerkingsovereenkomst :

a) de vermelding dat de commerciële samenwerkingsovereenkomst al dan niet specifiek met inachtneming van de persoon wordt gesloten;

b) de verbintenissen;

c) de gevolgen van het niet behalen van de verbintenissen;

d) de rechtstreekse vergoeding die de persoon die het recht verkrijgt moet betalen aan degene die het recht verleent en de berekeningswijze voor de onrechtstreekse vergoeding die de persoon die het recht verleent, ontvangt en, in voorkomend geval, de wijze van herziening in de loop van de overeenkomst en bij de hernieuwing ervan;

e) de concurrentiebedingen, hun duur en hun voorwaarden;

f) de duur van de commerciële samenwerkingsovereenkomst en de voorwaarden voor de hernieuwing;

g) de voorwaarden voor opzeg en beëindiging van de overeenkomst met name wat de lasten en de investeringen betreft;

h) de voorkeuren of de aankoopoptie ten voordele van de persoon die het recht verleent en de regels voor de waardebeoordeling van de handelszaak bij de uitoefening van deze rechten of deze optie;

i) de exclusiviteiten die zijn voorbehouden aan de persoon die het recht verleent.

Artikel X.28 §1, 1° verplicht aldus verschillende “**belangrijke contractuele bepalingen**” op te nemen in het PID, voor zover ze zijn opgenomen in de commerciële samenwerkingsovereenkomst. Naast enkele specifieke belangrijke bepalingen (a, d, e, f, g, h, i) stelt de wet dat ook “**alle verbintenissen**” moeten worden opgenomen (b), alsook de gevolgen van het niet behalen van de verbintenissen (c).

De voorbereidende werkzaamheden van de wet van 19 december 2005 betreffende de precontractuele informatie bij commerciële samenwerkingsovereenkomsten vermelden in verband met het PID: “

Dit document omvat twee onderscheiden delen. In het eerste worden de essentiële, contractuele bepalingen herhaald. Dit heeft zijn nut omdat op die manier de speciale aandacht wordt gevestigd op de essentiële clausules. De praktijk leert immers dat er zich vooral omtrent deze elementen problemen kunnen stellen. De contractuele bepalingen in verband met de negen opgesomde onderwerpen moeten dus per onderwerp worden samengebracht, wat de leesbaarheid en doorzichtigheid ten goede komt. Het tweede deel van het afzonderlijke document richt zich op aanvullende informatie die helpt de draagwijdte van het aangaan van een commercieel samenwerkingsakkoord juist in te schatten.”

De voorbereidende werkzaamheden van de wet van 2 april 2014¹ bieden weinig verdere duiding:

---

¹ Wet houdende invoeging van boek X "Handelsagentuurovereenkomsten, commerciële samenwerkingsovereenkomsten en verkoopconcessies" in het Wetboek van economisch recht, en houdende invoeging van de definities eigen aan boek X in boek I van het Wetboek van economisch recht

“Het cruciale element bij het afsluiten van een overeenkomst is de wilsovereenstemming. Om met kennis van zaken een oordeel te kunnen vormen, is het van belang dat de partijen op voorhand, dus voor de effectieve ondertekening, zo juist en volledig mogelijk worden ingelicht over de rechten en plichten die voortvloeien uit de overeenkomst en over de economische context waarbinnen de voorgestelde overeenkomst zich situeert.”²

Hoewel men spreekt over de belangrijke contractuele bepalingen, geeft men in de voorbereidende werken (en finaal in de Wet van 19 december 2005) echter tegelijk aan dat alle verbintenissen moeten worden vermeld:

*“Het is **het geheel van de verbintenissen van diegene die het recht verkrijgt** dat in het bijzondere document moet worden opgenomen, of het nu de resultaten (en hun gevolgen), de investeringen of andere betreft. De resultaatsverbintenissen moeten welteverstaan opgenomen worden a fortiori omdat ze bron van misbruik zijn en deel uitmaken van de voornaamste oorzaken en geschillen”.*³

Ondanks de nobele intenties van de wetgever ontstaat hierdoor een (praktische) tegenstrijdigheid: enerzijds wenst men de aandacht van de rechtsverkrijger te focussen op de belangrijke contractuele bepalingen zodat de rechtsverkrijger met kennis van zaken een oordeel kan vormen, anderzijds vereist men het geheel aan verbintenissen in kaart te brengen wat in de praktijk vaak betekent dat het PID niet of nauwelijks overzichtelijker is of meer duidelijkheid biedt dan het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst zelf.

2. Voorgestelde oplossing

Om deze onoverzichtelijkheid/onduidelijkheid die in de praktijk vaak wordt vastgesteld, tegen te gaan, is de Arbitragecommissie van mening dat het PID nog meer dient te fungeren als een ‘*red flag document*’ in plaats van een exhaustieve oplijsting van alle verbintenissen opgenomen in het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst.

De Arbitragecommissie trachtte in eerste instantie tot een definitie te komen van een “belangrijke contractuele bepaling”. Dergelijke algemene definiëring blijkt echter zeer moeilijk en zou in de praktijk tot rechtsonzekerheid leiden.

De Arbitragecommissie stelt daarom voor om de lijst voorzien in artikel X.28 §1 1° WER te beperken tot een limitatieve lijst van concrete belangrijke contractuele bepalingen, alsook met vermelding van de gevolgen wanneer ze niet worden nageleefd (recht tot ontbinding of andere contractuele (bv. pecuniaire) sancties).

Het spreekt voor zich dat deze limitatieve lijst op geregelde tijdstippen moet worden geëvalueerd om steeds voldoende te kunnen inspelen op veranderende marktomstandigheden en wetgeving. Dit werd ook reeds voorzien in de parlementaire voorbereidingen.⁴

---

² Par.ST 53_3280/001, p.10

³ Parl. St. 51 1687/003, p. 3

⁴ “Mocht in de toekomst blijken dat de vorm waaronder de gegevens worden verstrekt, van die aard kan zijn dat hij een hinder vormt voor de leesbaarheid en doorzichtigheid, is voorzien dat de Koning vormvoorschriften kan afkondigen. Hij kan eveneens bijkomende informatieverschaffing opleggen, indien later – op grond van nieuwe handelspraktijken – zou blijken dat andere, niet opgesomde elementen essentieel zijn voor de beoordeling door de rechtverkrijgende.” Parl. St. Kamer 2004-05, Doc 51, nt. 1687//001, p. 8.

In grote lijnen betekent dit dat volgende aanpassingen en verduidelijkingen in de PID-wet moeten worden doorgevoerd:

- De schrapping van artikel X.28, §1, 1° , b) (*verbintenissen*) en c) (*gevolgen van het niet behalen van de verbintenissen*) WER
- De aanvulling van de lijst van belangrijke contractuele bepalingen van artikel X.28, §1 WER met enkele specifieke belangrijke contractuele bepalingen, naast degenen die nu reeds zijn vermeld in X.28 §1 1° , a, d, e, f, g, h en i WER.
- Enkele aanpassingen aan de reeds opgesomde belangrijke bepalingen omwille van de aanvulling van de lijst met andere belangrijke bepalingen en om het geheel zo leesbaar en logisch mogelijk te houden.

Het huidig wettelijk kader laat enkel toe om, bij KB, de lijst van belangrijke contractuele bepalingen aan te vullen of te verduidelijken.⁵ De schrapping van X.28 §1 1° b) en c) WER vereist echter een wetswijziging.

Uiteraard heeft dit voorstel van wetswijziging geen invloed op andere specifieke reglementaire kaders.

3. Voorstel van limitatieve lijst van belangrijke contractuele bepalingen

- a) De vermelding dat de commerciële samenwerkingsovereenkomst al dan niet specifiek met inachtneming van de persoon wordt gesloten;

Deze bepaling staat reeds in de huidige wet en blijft behouden zoals ze is.

- b) De duur van de commerciële samenwerkingsovereenkomst en de voorwaarden voor de hernieuwing en de opzegging alsook de financiële gevolgen ervan in het bijzonder wat de lasten en de investeringen betreft;

Deze belangrijke bepaling was ook reeds opgenomen in de huidige wet. Deze bepaling werd verduidelijkt en aangevuld. Indien men over duur van de overeenkomst spreekt kan men best ook meteen spreken over de hernieuwing en de opzegging en de gevolgen hiervan.

- c) de rechtstreekse vergoeding die de persoon die het recht verkrijgt moet betalen aan degene die het recht verleent en de berekeningswijze voor de onrechtstreekse vergoeding die de persoon die het recht verleent, ontvangt en, in voorkomend geval, de wijze van herziening in de loop van de overeenkomst en bij de hernieuwing ervan;

Deze bepaling staat reeds in de huidige wet en blijft behouden zoals ze is.

- d) De kosten bij opstart of wederkerende kosten zoals de marketing, IT, transport, opleiding ten laste van de persoon die het recht verkrijgt en de voorwaarden tot wijziging hiervan;

De rechtsverlener dient een oplistings te maken van alle lasten en investeringen die de rechtsverkrijger zal moeten dragen.

Dit gaat zowel over lasten en investeringen bij de aanvang van de overeenkomst (raming van de opstartkosten en de inrichting eigen aan de commerciële formule, ...) alsook de wederkerende kosten zoals bijdragen inzake transport, marketing e.a.

---

⁵ X.28 §2 WER: "De Koning kan de vorm bepalen van het afzonderlijk document bedoeld in §1. Hij kan eveneens de lijst van gegevens opgesomd in paragraaf 1, 1° en 2°, aanvullen of verduidelijken."

Het gaat hier zowel om de kosten die worden betaald aan de persoon die het recht verleent als aan zijn (erkende) leveranciers.

Het spreekt voor zich dat de kosten kunnen wijzigen in functie van bvb. stijgende (grondstof)prijzen indien deze gemotiveerd en objectief gerechtvaardigd worden.

- e) de exclusiviteit die zijn voorbehouden aan de persoon die het recht verleent;

Deze bepaling staat reeds in de huidige wet en blijft behouden zoals ze is.

- f) de concurrentiebedingen, hun duur, de voorwaarden en de gevolgen van het niet behalen ervan;

Deze bepaling staat reeds in de huidige wet en blijft behouden zoals ze is.

- g) Verplichtingen inzake het hanteren van maximumprijzen;

Bepaalde bedingen inzake prijszetting in verticale overeenkomst zijn per definitie verboden en worden beschouwd als een hardcore restrictie. Evenwel bestaan er bepaalde geldige praktijken om binnen het kader van een overeenkomst een bepaalde prijzenpolitiek te hanteren. Zo is het toepassen van maximumprijzen en aanbevolen prijzen, toegelaten onder bepaalde voorwaarden in een B2C context.

Minstens dient de rechtverkrijger te weten of - en zo ja, in hoeverre - de vrijheid om zelf prijzen te bepalen kan worden beperkt door de rechtsverlener. Het PID moet daarom minstens verwijzen naar bepalingen in de samenwerkingsovereenkomst in verband met maximumprijzen.

- h) Verplichtingen inzake minimumomzet-en minimumafname en de gevolgen van het niet behalen hiervan;

De verplichtingen om minimumomzet te halen of minimumafnames van producten of diensten te doen kan een grote impact hebben op de uitbating van een handelszaak en het niet-behalen daarvan kan belangrijke contractuele gevolgen hebben zoals een recht tot beëindiging van de samenwerkingsovereenkomst.

- i) Beperkingen op het gebruik van de intellectuele eigendomsrechten;

De intellectuele eigendomsrechten zijn één van de essentiële bestanddelen van een commerciële samenwerkingsovereenkomst. Conform artikel X.28 § 1, 2° WER dienen de *“de intellectuele eigendomsrechten waarvan het gebruik wordt toegestaan”*, reeds te worden vermeld bij de gegevens voor de correcte beoordeling van de commerciële samenwerking.

Evenwel beperkt men zich in de praktijk in het PID vaak tot een loutere opsomming van de handelsnamen, merken of andere intellectuele rechten die de persoon die het recht verkrijgt mag gebruiken. Het is echter van belang dat de rechtverkrijger weet of er beperkingen zijn op het gebruik bij de uitbating van de handelszaak en de uitvoering van de overeenkomst.

Het gaat hierbij onder meer over:

- beperkingen in het kader van de licentie op de intellectuele rechten;
- beperkingen inzake gebruik van de intellectuele rechten in online context (internet, sociale media);
- beperkingen inzake mogelijkheid tot voeren van reclame en promotie met de intellectuele rechten.

j) Beperkingen op de toegang tot en de gebruiksrechten van cliënteeldata tijdens en na de overeenkomst van de persoon die het recht verkrijgt;

Hoewel hier in de eerste plaats de persoonsgegevens van het cliënteel onder kunnen worden begrepen is het geenszins de bedoeling om alle rechten en verplichtingen inzake de AVG (GDPR) op te sommen in het PID. Wel dient duidelijk te worden aangegeven of de rechtsverkrijger de cliënteeldata zelf kan gebruiken, verwerken en of deze inzicht krijgt over het consumptiegedrag van zijn cliënteel om bvb. zelf promotionele campagnes te voeren en zijn winkel en assortiment aan te passen aan het cliënteel.

De arbitragecommissie verwijst hier naar artikel 9 van de Platform 2 Business Verordening⁶ waarbij er reeds een informatieverplichting is opgenomen ten laste van het marktplatform ten aanzien van zijn gebruiker. De rechtsverlener dient minstens een omschrijving op te nemen van de beperkingen inzake gebruik of toegang tot persoonsgegevens of andere gegevens (cliënteeldata, consumptiegedrag), dan wel beide soorten gegevens, die zakelijke gebruikers of consumenten verstrekken.

k) Beperkingen inzake online verkoop en online promotie

Online verkopen maken een essentieel verkoopkanaal uit in het kader van alle commerciële samenwerkingsovereenkomsten.

De persoon die het recht verkrijgt moet op de hoogte gesteld worden in welke mate hij eventueel zou beperkt worden inzake zijn mogelijkheden tot online verkoop en online promotie.

l) Voorkooprechten of de aankoopoptie ten voordele van de persoon die het recht verleent en de regels voor de waardebeoordeling van de handelszaak bij de uitoefening van deze rechten of deze optie;

Deze belangrijke bepaling was ook reeds opgenomen in de huidige wet. Deze werd tevens verduidelijkt. Niet enkel voorkooprechten worden geïnterpreteerd, doch ook elke mogelijke optie op het handelsfonds.

m) Bedingen betreffende de relatie en de afhankelijkheid tussen de commerciële samenwerkingsovereenkomst en de huurovereenkomst (of elke andere overeenkomst betreffende de exploitatievestiging)

Men dient aan te geven wat de gevolgen zijn van de beëindiging van de commerciële samenwerkingsovereenkomst op de huurovereenkomst (of andere) en omgekeerd.

Uiteraard dient rekening te worden gehouden met de bestaande reglementering inzake handelshuur en in het bijzonder op dit punt met het Decreet van het Waals Gewest van 17.07.2018 waarbij er bijzondere bepalingen werden vastgelegd inzake de interactie tussen de handelshuurovereenkomst en de franchiseovereenkomst.

n) Redenen voor de uitdrukkelijke ontbinding van de overeenkomst alsook de financiële gevolgen ervan in het bijzonder wat de lasten en de investeringen betreft;

Deze belangrijke bepaling was reeds opgenomen in de huidige wet doch werd verduidelijkt. Indien de overeenkomst wordt ontbonden ten aanzien van de persoon die het recht verkrijgt moet worden

---

⁶ Verordening nr. 2019/1150 van 20 juni 2019 ter bevordering van billijkheid en transparantie voor zakelijke gebruikers van onlinetussenhandelsdiensten.

aangegeven wat de financiële gevolgen ervan zijn (bvb. contractuele schadevergoeding) en niet enkel met betrekking tot het lot van de gedane lasten en investeringen.

o) Bevoegdheidsbeding, rechtskeuze en proceduretaal

In een commerciële samenwerkingsovereenkomst wordt soms een buitenlandse rechtbank of binnenlandse of buitenlandse arbitrageclausule opgesteld. Ook wordt soms geopteerd voor toepassing van het recht van een ander land. Mits naleving van principes van het internationaal privaatrecht zijn zulke clausules in principe geldig. Evenwel kunnen deze wel een belangrijke financiële impact hebben op de rechtsverkrijger waardoor het in de feiten zouden kunnen neerkomen dat deze zijn contractuele rechten niet, moeilijker of tegen een hogere kostprijs zal kunnen doen gelden. De rechtsverkrijger dient hier op voorhand van op de hoogte worden gesteld welk recht en welke rechtbank of arbitrage instelling bevoegd zou zijn voor de geschillen en in welke taal deze gevoerd zullen worden.